

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Паук Оксани Євгеніївни на тему «Формування і реалізація стратегій інвестування машинобудівних підприємств», яку подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 Економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи.

Управління економічними процесами в Україні відбувається в умовах нестабільного зовнішнього середовища, яке характеризується непостійністю і хаотичністю. За цих умов першочергову увагу приділяють питанню організації управління підприємствами, які забезпечили б адаптивні реакції на зміни, що відбуваються в економічному середовищі і розробку гнучких економічних рішень, здатних до трансформацій на етапі їхньої реалізації.

Негативний вплив зовнішнього середовища, зміна умов функціонування вітчизняних підприємств – все це обумовлює актуалізацію питань формування і реалізації стратегій інвестування для вітчизняних машинобудівних підприємств. Сьогодні українське машинобудування за окремими виключеннями знаходиться у кризовому стані, кількість машинобудівних підприємств скоротилася, а існуючі учасники ринку працюють з меншою порівняно із нормативною виробничою потужністю. Разом із тим вітчизняні машинобудівні підприємства мають достатній виробничий та інвестиційний потенціал, але потребують цілеспрямованого керованого розвитку.

Незважаючи на велику кількість наукових праць і значні досягнення в теорії та практиці стратегічного менеджменту та інвестиційної діяльності, є частина питань, які залишаються дискусійними. До них слід віднести: показники, за якими керівники підприємств можуть оцінити ефективність реалізованих стратегій інвестування; методи вибору векторів реалізації стратегії інвестування підприємств; підходи з моніторингу стану реалізації обраних підприємствами стратегій інвестування; методи обґрунтування прийняття і реалізації коригувальних рішень щодо реалізації стратегій інвестування підприємств тощо.

Інструментарій розвитку підприємства певною мірою вже є наповненим, але повністю достатнім для формування і реалізації стратегії інвестування визнати його не можна. І з цієї позиції тема дисертаційної роботи Паук Оксани Свгеніївни на тему «Формування і реалізація стратегій інвестування машинобудівних підприємств» органічно потрапляє у мейнстрим наукових досліджень щодо даної проблематики розвитку підприємства. Отже, вибрану тему дослідження є підстави визнати актуальною як з прагматичної позиції потреб вітчизняних підприємств, так і з позиції розвитку інструментального базису розвитку підприємства.

2. Використання положень та результатів дисертаційної роботи під час виконання науково-дослідних тем.

Згідно існуючих нормативних вимог положення дослідження були використані під час виконання науково-дослідних тем. Зокрема результати дисертаційної роботи були використані для проведення досліджень в межах науково-дослідної теми Національного університету «Львівська політехніка»: «Обґрунтування інноваційно-інвестиційних стратегій, програм і проектів розвитку господарських структур, галузей та регіонів» (номер державної реєстрації 0108U005046).

3. Оцінка достовірності та обґрунтованості положень, висновків та рекомендацій, які представлено у дисертаційній роботі.

Оцінювання достовірності та обґрунтованості положень та висновків дисертаційної роботи проведено на основі аналізу теоретичного базису дослідження, використаних методів наукового дослідження, ознайомлення наукової спільноти із отриманими результатами та апробації таких результатів у практичній діяльності підприємств та організацій.

Теоретичною базою дисертації є праці провідних вітчизняних та зарубіжних економістів із проблем формування і реалізації стратегій інвестування підприємств. Використано законодавчі та нормативні акти Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів України, Укази Президента України, які стосуються проблем формування і реалізації стратегій інвестування підприємства.

Як свідчить зміст дисертаційної роботи, автором сформовано адекватний теоретичний базис дослідження, до складу якого увійшли теоретичні положення розвитку підприємства, теорії підприємства, моделювання складних систем, інструментального підходу в управлінні підприємствами, процесний підхід.

Вибрані методи дослідження відповідають предметному полю дисертаційної роботи, є відомими та широкоживаними у наукових дослідженнях. Автор у дисертаційній роботі використовує такі методи дослідження: систематизації та узагальнення – під час уточнення сутності понять «стратегія інвестування» і «технологія формування і реалізації стратегії інвестування», виділення проблем формування і реалізації стратегій інвестування та принципів їхнього розв'язання, формування множини показників, які характеризують ефективність реалізації стратегій інвестування, виділення і класифікації факторів, які впливають на стан реалізації підприємствами стратегій інвестування (підр. 1.1-1.3, 2.1-2.3); метод експертних оцінок – під час оцінювання стану реалізації стратегій інвестування машинобудівними підприємствами, а також в ході ідентифікування та оцінювання факторів, які впливають на сучасний стан реалізації підприємствами стратегій інвестування (підр. 2.1-2.3); індукції і дедукції – під час розроблення методу вибору векторів реалізації машинобудівними підприємствами стратегій інвестування, формування методичного підходу з моніторингу стану реалізації стратегій інвестування, розроблення методу обґрунтування прийняття і реалізації коригувальних рішень щодо реалізації підприємствами стратегій інвестування (підр. 3.1-3.3); методи статистичного аналізу – під час оцінювання стану реалізації стратегій інвестування машинобудівними підприємствами, а також аналізування факторів, які впливають на сучасний стан реалізації підприємствами стратегій інвестування (підр. 2.1, 2.3).

Позитивно слід оцінити апробацію результатів дослідження в діяльності вітчизняних підприємств та організацій. Як свідчать документи, що додані до дисертаційної роботи, результати дослідження було використано на вітчизняних підприємствах та впроваджено у навчальний процес. Це свідчить про тео-

ретичну цінність та практичну вагомість представлених у дисертаційній роботі результатів.

Отже, здійснений аналіз використаного теоретичного базису дослідження, застосованих методів дослідження, висвітлення результатів роботи у фахових наукових виданнях, обговорення таких результатів на науково-практичних конференціях та успішна їхня апробація в діяльності підприємств та організацій дає підґрунтя для висновку про обґрунтованість положень, результатів та висновків дисертаційної роботи О.Є. Паук.

4. Наукова новизна висновків та результатів дисертації.

У дисертації представлено сукупність результатів, які мають наукову новизну. Головним результатом дисертаційної роботи є поглиблення теоретичного базису та формування інструментального базису формування та реалізації стратегій інвестування машинобудівних підприємств.

Центральним результатом роботи відповідно до її назви та спрямування на питання формування і реалізації стратегій інвестування машинобудівних підприємств є сукупність запропонованих та обґрунтованих стратегій (ст. 180-183, п.3.3).

Найбільш цікавим з наукової точки зору є те, що з позиції метричного і топологічного просторів розроблено метод обґрунтування прийняття і реалізації коригувальних рішень щодо реалізації стратегій інвестування підприємств, (ст. 156-163, п.3.3.), який базується на формалізації і декомпозиції змістовно значущої для суб'єктів інвестиційної діяльності управлінської інформації.

О.Є. Паук розвинула поняття «стратегія інвестування» і «технологія формування і реалізації стратегії інвестування», це сформульовано зі урахуванням їх сутнісних і класифікаційних ознак, що дозволило посилити термінологічну значущість вказаних понять в системі теоретико-методичних положень щодо формування і реалізації стратегій інвестування машинобудівних підприємств (ст.10-18, п.1.1.; ст.18-27, п.1.2.)

Заслуговує на увагу удосконалений метод вибору векторів реалізації стратегії інвестування (ст.106-139, п.3.1), який дасть можливість передбачити не ли-

ше аналізування рівнів прибутковості і ризиковості інвестиційних проектів, що реалізуються в межах обраної стратегії, але й врахувати сумісність цілей інвестиційних проектів із характеристиками обраної підприємством стратегії інвестування.

Автором винесено положення з моніторингу стану реалізації обраних підприємствами стратегій інвестування, яке уможливить встановлення причинно-наслідкових зв'язків між факторними і результативними ознаками, які у свою чергу характеризують ефективність обраних стратегій інвестування, а також на основі побудови факторної моделі це дозволить ідентифікувати резерви покращення значень показників ефективності реалізації стратегій інвестування (п.3.2.).

Автор дисертації удосконалила метод оцінювання ефективності реалізованих стратегій інвестування множиною показників, а це у свою чергу передбачає застосування показників і критеріїв у розрізі груп об'єктів інвестиційної діяльності за певними ознаками подібності із урахуванням факторів, які впливають на значення цих показників (п. 2.3.).

Позитивно слід оцінити окремі часткові результати дисертаційної роботи, зокрема уточнення понятійного поля дослідження шляхом надання авторського бачення понять «стратегія інвестування» і «технологія формування і реалізації стратегії інвестування», які, на відміну від уже відомих трактувань, сформульовано з урахуванням їх сутнісних і класифікаційних ознак, що дозволило посилити термінологічну значущість вказаних понять в системі теоретико-методичних положень щодо формування і реалізації стратегій інвестування машинобудівних підприємств.

Представлені у дисертаційній роботі результати викладено логічно, послідовно, обґрунтовано, із дотриманням норм наукового стилю. Такі результати є завершеними, поглиблюють методичний та інструментальний базис управління розвитком підприємства та є внеском автора у сучасну теорію розвитку підприємства. Подані у дисертаційній роботі результати мають наукову новизну, вони є цікавими та заслуговують на увагу.

5. Практична цінність висновків та результатів дисертаційної роботи.

Сукупність результатів дослідження, які представлені у дисертаційній роботі, має не тільки суто наукову новизну, але й заслуговує на практичне використання в діяльності вітчизняних підприємств. До складу таких результатів слід віднести:

- запропонована інтегрована модель командної участі у формуванні управлінських інвестиційних рішень;
- розроблено множину показників, за якими можна оцінити ефективність реалізації стратегій інвестування;
- проаналізовано сучасний стан реалізації стратегій інвестування промисловими підприємствами;
- побудовано класифікацію факторів, які впливають на сучасний стан реалізації підприємствами стратегій інвестування;
- побудована діаграма ризиковості інвестиційних проектів;
- побудована діаграма прибутковості інвестиційних проектів;
- представлено результати аналізування інвестиційних проектів за критеріями їх прибутковості і ризиковості;
- проведено двофакторний дисперсійний аналіз на основі обчислення ряду співвідношень;
- розроблено метод вибору векторів реалізації стратегій інвестування;
- запропоновано методичний підхід з моніторинг стану реалізації стратегій інвестування;
- розроблено метод обґрунтування прийняття і реалізації коригувальних рішень щодо реалізації підприємствами стратегій інвестування.

В цілому сукупність проаналізованих результатів роботи є завершеними, у роботі представлені достатньо повно, можуть бути використані як спільно, так і відокремлено один від іншого як цілісні управлінські інструменти.

Серед основних положень дисертації практичне значення мають множина показників, за якими керівники підприємств можуть оцінити ефективність реалізованих стратегій інвестування, метод вибору векторів реалізації стратегії інвестування підприємств, методичний підхід з моніторингу стану реалізації обраних підприємствами стратегій інвестування, метод обґрунтування прийняття і реалізації коригувальних рішень щодо реалізації стратегій інвестування підприємств. Вказані авторські розробки знайшли практичне застосування у діяльності таких машинобудівних підприємств: ПАТ «ДЗАК» (довідка № 180 від 02.06.2015 р.), ПАТ «Іскра» (довідка № 01/345 від 06.02.2015 р.).

Окремі положення дисертації використовуються у навчальному процесі Національного університету “Львівська політехніка”, зокрема при викладанні дисципліни: «Інвестування» (довідка № 67-01-799 від 14.05.2015р.).

6. Аналіз публікацій за темою дисертаційної роботи у фахових наукових виданнях та обговорення положень дослідження на науково-практичних конференціях.

За темою дисертації опубліковано 20 наукових праць, з яких 2 монографії, 5 статей у наукових фахових виданнях України (з яких 1 стаття у виданні, яке включено до міжнародних наукометричних баз даних), 1 стаття - у науковому періодичному виданні іноземної держави, 12 тез доповідей науково-практичних конференцій.

Зміст публікацій дисертантки у фахових наукових виданнях відповідає темі роботи та містить основні її положення. Загальна кількість та обсяг публікацій за темою роботи відповідає існуючим вимогам щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

7. Дискусійні положення дисертаційної роботи та зауваження.

В цілому, дисертаційна робота формує позитивне враження, а представлені у ній положення та результати дослідження заслуговують на позитивну оцінку. Тим часом, окремі положення дисертаційної роботи є дискусійними або такими, що викликають зауваження.

1. Автор демонструє упевнене володіння складним математичним інструментарієм під час здійснення досліджень та формування цікавих результатів. Але це приводить до того, що окремі цікаві напрацювання роботи – коефіцієнти регресії для досліджуваного підприємства та аналогічних йому підприємств (ст.179, п.3.3.); значимість коефіцієнтів регресії перевірені на кривизну поверхні відгуку і критерій Стюдента (ст.177, п.3.3.); перевірка дослідів на рівноточність за критерієм Кохрана, квадратичні змінні в матриці планування (ст.176, п.3.3); обчислення коефіцієнтів кореляції і т.д. – це все постає надто складним для практичного використання, що, втім, не зменшує їхньої наукової цінності. Тільки лише у третьому розділі використано 113 формул для розрахунків, тому такі напрацювання доцільно було б спростити для їхнього практичного використання.
2. Автор стверджує, що підприємства які реалізують певні стратегії інвестування вдаються до їх коригування як на етапі формування стратегій, так і на етапі їх реалізації (ст. 180, п.3.3.), для цього висновку здійснена обробка емпіричної інформації на основі підстановки натуральних змінних замість кодованих, постає питання, для чого такі складні підходи для простих висновків, які і так відомі.
3. Спостерігається певна структурна неузгодженість, адже у теоретичному розділі 1, підрозділі 1.3. «Проблеми забезпечення економічної ефективності стратегій інвестування підприємств» автором зразу здійснюється аналізування вже досліджуваних підприємств.
4. У першому теоретичному розділі по тексту дуже мало посилань на літературні джерела, хоча у примітках вказується, що розроблено і побудовано дисертантом самостійно, але на основі якого літературного джерела – інформації немає.
5. У побудованій класифікації стратегій інвестування дисертант виділила стратегії інвестування в об'єкти, які є традиційними і нетрадиційними для машинобудівних підприємств. Варто звернути увагу на те, що таке гру-

пування справедливе виключно для вітчизняних машинобудівних підприємств, оскільки поняття традиційності у закордонних підприємствах інше.

- б. Не до кінця зрозумілим у запропонованому положенні з моніторингу стану реалізації стратегій інвестування, при обчисленні приросту собівартості одиниці готової продукції внаслідок реалізації проектних рішень, які призвели до зростання її якості, є те, що всі показники стосуються тільки комплектувальних виробу, а не виробу в цілому.

Висловлені зауваження щодо змісту дисертаційної роботи не зменшують її наукової новизни та практичної цінності.

8. Відповідність змісту автореферату дисертаційній роботі.

Автореферат дисертаційної роботи містить тільки ті положення, які розкриті у дисертаційній роботі, та не містить інформації, яка у дисертаційній роботі є відсутньою.

9. Загальний висновок щодо дисертаційної роботи та її відповідності вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

За результатами проведеного аналізу є підстави стверджувати таке:

дисертація О.Є. Паук є самостійною кваліфікаційною науковою роботою, в якій представлено завершене рішення актуального науково-практичного завдання щодо формування і реалізації стратегій інвестування машинобудівних підприємств;

дисертаційна робота містить сукупність результатів, яким властива наукова новизна та практична цінність;

положення, результати та висновки дисертаційної роботи згідно існуючих норм використані під час виконання науково-дослідних тем, пройшли апробацію у вітчизняних підприємствах та організаціях, обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня;

зміст дисертаційної роботи та її результати відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 «Економіка та управління підприємством (за видами економічної діяльності)», за якою дисертацію подано до захисту;

Результати проведеного аналізу дозволяють стверджувати, що дисертаційна робота відповідає існуючим вимогам щодо дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, зокрема вимоги пунктів 9,11,12 «Порядку присудження наукових ступенів» від 24.07.2013 р. № 567 дотримано. Тому вважаю, що автор дисертаційної роботи – Оксана Євгеніївна Паук – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємством (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту у виробничій сфері
Тернопільського національного
технічного університету
імені Івана Пулюя

Н.Б. Кирич

Підпис Н.Б. Кирич засвідчую

Вчений секретар вченої ради
університету, к.т.н., доцент

Г.М. Крамар